

KLIIMAMINISTEERIUM

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 08.08.2024
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 31.07.2029
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2
Teabevaldaja: Kliimaministeerium

Ines Metsalu-Nurminen
Riigikontroll

Teie 18.07.2024 nr 2-1/80128/14

Meie 08.08.2024 nr 1-15/24/3535-2

Vastus märgukirjale auditi „Riigi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Kliimaministeeriumi valitsemisalas.

Austatud peakontrolör

Täname Riigikontrolli esitatud tähelepanekute ja soovitude eest, mis on abiks sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel ministeeriumi valitsemisalas.

Vastuseks märgukirjas tehtud soovitudele, soovime teatada järgmist:

1. Tehingute kajastamine majanduslikust sisust lähtuvalt ja toetuse andmise lepingus toetusraha kasutamise peamiste tingimuste fikseerimine Kliimaministeeriumis:

Oleme täielikult nõus teie soovitusel ja alustanud juba protsessi, et kõik tehingud kajastataks nende majanduslikust sisust lähtuvalt. Selleks oleme loonud täiendavad protseduurid ja juhendanud meie töötajaid, et tagada korrektne kajastamine.

Lisaks viisime läbi põhjaliku kontrolli seniste tehingute osas, et veenduda nende vastavuses kehtivatele raamatupidamisstandarditele.

Toetuse andmise lepingutes oleme selgelt määratlenud toetusraha peamised tingimused, sealhulgas sihtotstarbelise kasutamise nõuded, aruandluskohustused ning sanktsioonid tingimuste rikkumise korral. Selle eesmärgiks on suurendada läbipaistvust ja vastutust toetuse kasutamisel ning tagada, et toetusraha kasutataks sihipäraselt ja tõhusalt.

2. Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi kohaselt nõuete kajastamine ja põhivarade parenduse arvele võtmise protsessi täiustamine Transpordiametis:

Transpordiamet lähtus märgukirja punktis 2 nimetatud tehingu kajastamisel kehtivast Kliimaministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirja punktist 3.3.3.2, millega on sätestatud, et leppetrahvi määramisel arvestatakse, et leppetrahv ei muuda teedeehituse objekti maksumust, ning leppetrahv laekub tuluna (eelarve liik 45) ja seda kasutatakse maantee remondikulude katteks.

Arutame võimalust ajakohastada või täiendada raamatupidamise sise-eeskirja, et kolmandatelt isikutelt lepingujärgsete puuduste likvideerimiseks parendustööde tellimisel kajastatakse see kulude edasiandmisena nende sissenõudmisel lepingupartnerilt, mitte aga tuluna.

Transpordiamet on teadlik, et põhivarade parenduste arvele võtmisel alamvarana tuleb hinnata ka peavara eeldatavat järelejäanud eluiga ning edaspidi tehakse seda nii parenduste arvele võtmisel kui ka inventuuri käigus.

3. Tarkvara ja parenduste raamatupidamises arvele võtmine, kasuliku eluea määramine ja tööde üleandmise-vastuvõtmise aktide vormistamine Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuses (edaspidi KeMIT):

KeMIT kajastas investeringuna ehitusregistri arendustöid, mis telliti ehitusregistri tarkvara hoolduslepingu raames. Ehitusregistri tarkvara hooldusleping anti KeMIT-le üle Majandus-ja Kommunikatsiooniministeeriumist. Selles lepingus ei olnud fikseeritud konkreetset hoolduse mahtu ning selle lepingu alt oli võimalik teha arendustöid (sh teostada agiilset arendust), mida tööde vastuvõtmisel eraldi arenduste mahuna välja toodi. Selline lepingu ülesehitus oli tingitud asjaolust, et osade projektide teostamisel (3d kaksik, BIM menetlus) ei olnud võimalik kasutada fikseeritud mahuga skoopi, kuna tegemist oli KeMIT-i/Kliimaministeeriumi vaates innovaatiliste arendustega, mida eelnevalt keegi teine Eestis polnud teinud. Arendustööde tellimise aluseks oli eelkõige hoolduslepingu punkt 2.9. „EHRI tarkvara täiendamine vastavalt ehitusseaduse ja seotud määruste muudatustele vastavalt Tellija poolt esitatud tellimistele.“

Konkreetsel juhul oli tegemist töödega, mille käigus valmis programmikood, mis muutis põhivara väärtust, mistõttu meie hinnangul oli tegemist investeringuga, mitte aga hoolduskuluga.

Põhivara arvele võtmise ja arendustööde tootestamise aeg võib olla erinev, kuna arendustööde tootestamine hõlmab mitmeid etappe ja protsesse. Põhivara arvele võtmine toimub KeMIT-is siis, kui konkreetsed arendustööd on teostatud, üle antud, paigaldatud ning need on aktiga vastuvõetud ja nende kohta on arve esitatud. Arendustööde tootestamise kuupäev aga märgukirjas mainitud tehingu puhul erines sellest, kuna see nõudis veel lisatööde teostamist, mis ei kuulunud hankelingu skoopi, so täiendavad koolitused kasutajatele, kommunikatsioon ja tehnilised lisatööd (nt andmete migratsioon, mis ei olnud konkreetse lepingu skoobis, kuid olid hädavajalikud teenuse toimimiseks).

KeMIT kajastas 113 440 eurot investeringuna, kuna detailanalüüs (sh prototüüp) on üks arendustöö osa. Ilma täpsemaid arendusvajadusi kaardistamata ei ole meie hinnangul võimalik arendusprojekti mõistlikult teostada, kuna see võib omakorda tekitada olukorra, kus sama arendustööd tuleb teostada uuesti ning tegelik tööde maht projektis läheb oluliselt kallimaks.

Nõustume Riigikontrolli soovitusel koostada juhend selgituste ja näidetega, et millistel juhtudel klassifitseeritakse tarkvara arendused ja parendused põhivaraks ja millal need loetakse hoolduseks. Oleme alustanud tegevustega tööprotsesside ümberkorraldamiseks ja lepingute muutmiseks selliselt, et juba tellimuse koostamisel oleks selge, millises osas teostatakse tavalisi hooldustöid ja millised töö tulemused on investeringuna käsitletavad arendustööd.

4. Programmitegevuste eelarve planeerimisel jaotusreeglite ja eelarve liigendamisel paindlikkuse reegli täitmise jälgimine Kliimaministeeriumi valitsemisalas:

Oleme nõus teie soovitusega jälgida programmitegevuste eelarve planeerimisel jaotusreegleid ja eelarve liigendamise paindlikkuse reegli täitmist ning teinud selleks mitmeid tegevusi:

- 1) valitsemisala asutused, sh ministeerium on korrastanud kulumudelit ja üle vaadanud teenustega seotud ressursside jaotusreeglid;
- 2) täpsustanud valitsemisalas eelarve muutmise protsesse ja kehtestanud kontrollireeglid eelarve liigendamisel paindlikkuse reeglite jälgimiseks, et vajadusel teha Riigikogule eelarve muutmise ettepanek.

Kliimaministeeriumi valitsemisala 2023. aasta riigieelarve ja 2022. aastast ülekantud raha täiendava liigendamise käskkiri kinnitati alles 11.juunil 2023 seetõttu, et meie eesmärgiks oli tagada eelarve maksimaalne täpsus ja täielikkus. Meie soov oli kajastada selles lõplik eelarve, mis sisaldaks ka tuludest sõltuvate kulude eelarvet ja oleks vastavuses 2023.a tulemusaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes kajastuva lõpliku eelarvega.

Kui lähtutakse käskkirja kinnitamisel riigieelarve seaduse §-s 27 lg 2 sätestatust, et eelarveaasta algab 1.jaanuaril ja lõpeb 31.detsembril ning muudatusi eelarves võib kinnitada vaid selles perioodis, siis ei ole võimalik riigieelarve koostamise ja muutmise kehtivas raamistikus kinnitada terviklikku eelarvet, mis oleks vastavuses tulemusaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes kajastuva lõpliku eelarvega. Tuludest sõltuvate kulude lõplik eelarve arvutatakse nimelt aruandluskeskkonnas (KAIS SAS VA-s) RIB stsenaariumiga alles pärast kõikide majandustehingute kajastamist raamatupidamisarvestuses ehk lõppenud eelarveaasta andmeid muudetakse kuni järgmise aasta 31.märtsini ning vajadusel ka hiljem, so juhul, kui parandamise vajadusele on viidanud Riigikontroll.

Kokkuvõttes soovime kinnitada, et võtame teie soovitusi väga tõsiselt ning pühendume nende elluviimisele, et tagada finantsjuhtimise vastavus parimatele tavadele ja standarditele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Keit Kasemets
kantsler

Liivi Fuchs, 626 9227
liivi.fuchs@kliimaministeerium.ee